

[Svend Åge Petersen]

Da vor ordfører i denne sag, hr. Ole Bernt Henriksen, ikke kan være til stede, skal jeg på hans vegne fremlægge følgende:

Beslutningsforslag nr. B 72 er et socialdemokratisk forslag til folketingsbeslutning om bevarelse af Tøndermarsken. Når man taler med den befolkning, der bor omkring Tøndermarsken, får man et levende indtryk af, at også den ønsker Tøndermarsken bevaret – ja, at denne befolkning og dens forfædre gennem mange århundreder stort set aldrig har arbejdet for andet end at opbygge og bevare denne marsk.

Men her opstår vel et forståelsesproblem, for det, forslagsstillerne ønsker, er, at Tøndermarsken skal bevares, som den ligger nu, altså som et mest muligt uberørt naturlandskab, mens andre – og til dem hører vi i det konservative folkeparti – kan nære en vis skepsis over for, om opgaven er helt rigtigt stillet. Når vi rejser rundt i Danmark, er det meste af den natur, vi ser, menneskers værk. Det gælder bestemt gravhøjene og de andre fortidsminder, men det gælder også skovene og markerne, og det gælder Tøndermarsken, som er blevet skabt, udviklet og formet i et langt og til tider tungt samarbejde mellem land og elementer – og menneskene, uden hvem vi ikke havde haft den nuværende marsk.

Man kan nu som forslagsstillerne sige, at man vil bevare denne marsk, men hvad er det egentlig, man vil? Man siger selv i de almindelige bemærkninger, at Tøndermarsken er af stor biologisk værdi, og at menneskene dernede gennem tiderne har gjort det til et af de mest velbevarede inddigede marskområder i Europa, endda med en meget stor kulturhistorisk værdi.

Det er sandelig rigtigt, men det leder i hvert fald til at spørge, om det ikke har været en meget god udvikling, Tøndermarsken gennem de sidste mange hundrede år har været inde i, og om det er værd at gribe ind i den. Jeg skal ikke her tage stilling til, om den trues af opdyrkning, men skal henlede opmærksomheden på, at den i sin nuværende tilstand ikke er et stykke uberørt natur, men et stykke natur, der vil forfalde og forsvinde, hvis arealerne bliver overladt til sig selv.

Jeg tror, forslagsstillerne er opmærksom på det, men vil dog alligevel nævne, at et forbud mod beplantning slet ikke er nok. Problemet er nærmere, at nogle af arealerne

uden omlægning med jævne mellemrum uden dyr og altså uden menneskers aktive deltagelse i deres drift ville springe i skov, og at vi altså skal sørge for som første prioritet at opretholde menneskenes interesse for også disse arealer.

Menneskene dernede har i al historisk tid haft og har stadig denne interesse. Det er, forstår jeg, da også baggrunden for beslutningsforslaget. Det, vi skal beskæftige os med i udvalget, er vist ikke så meget, hvordan vi bevarer Tøndermarsken, som at der er nogle, der vil være med til at bevare og udvikle Tøndermarsken i det samspil, jeg har nævnt.

Det konservative folkeparti vil her ved førstebehandlingen gerne tilkendegive, at vi selvfølgelig som alle andre – også den lokale befolkning, der mildest talt har gjort sit – vil bevare Tøndermarsken, men at vi ikke er så sikre på, hvordan man bedst gør det, og derfor bl.a. gerne vil rådføre os med den lokale befolkning, hvis sagkundskab er større og ældre end noget, vi kan præstere herfra. Jeg synes i øvrigt, at vi her har et skoleeksempel på en opgave, som ikke vi, men de mennesker, der hidtil har haft denne opgave, skal løse, ikke blot i dag, men i al fremtid.

Sønderby (V):

Det forslag, som vi behandler i dag, indeholder jo en række forslag fra partier i folketinget, og jeg vil med det samme sige, at også venstre erkender, at der er noget at bevare i Tøndermarsken. Vi har været positive i intentionerne over for mange af de andre forslag. Vi vil gerne være med til at bevare noget af det i Tøndermarsken, men en betingelse for det er altså, at de mennesker, som bor derude, også trækker med på det. Det har de foregående ordførere været inde på; således havde hr. Løvig Simonsen lyttet meget til Tønder byråd, og det synes jeg da er prisværdigt. Det kan godt være, at hr. Løvig Simonsen, siden forslaget er blevet fremsat, har fået nogle bemærkninger også fra sine egne dernede.

Venstre forstår ikke, hvorfor dette forslag skal hastes igennem. Det kendetegner jo forslaget, at man ikke har haft tid til at spørge Naturfredningsforeningen, skønt den har lagt forslaget frem, og ikke har haft tid til at tale med sine egne dernede. Socialdemokratiet